זכות הראויה לשני: **מתני'** כתב לגרש את אשתו ונמלך ב"ש אומרים פסלה מן הכהונה וב"ה אומרים [א]אע"פ שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מן הכהונה: **גמ'** שלח ליה רב יוסף בריה דרב מנשה מדויל לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליו קול איש פלוני כהן כתב גט לאשתו ויושבת תחתיו ומשמשתו מהו שלח ליה תצא והדבר צריך בדיקה מאי היא אילימא דאי מבטלינן קלא או לא מבטלינן [א]והא נהרדעא אתריה דשמואל היא [ב]ובנהרדעא לא מבטלי קלא אלא דאי קרו לנתינה כתיבה וכי קרו לנתינה כתיבה לכתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה [ב]אין דאי מיגליא מילתא דקרו לנתינה כתיבה דלמא נתן קאמרי תצא [ג]והא"ר אשי [ג]כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה מאי תצא נמי תצא [ד]משני א"כ אתה מוציא לעז על בניו של ראשון כיון דמשני הוא דמפקינן לה ומראשון לא מפקינן לה אתי למימר סמוך למיתה גרשה אמר רבב"ח א"ר יוחנן משום רבי יהודה בר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשוני' ב"ש דורות האחרונים רבי דוסא [ד]דתניא [ה]שבוייה אוכלת בתרומה דברי ר' דוסא א"ר דוסא וכי מה עשה לה ערבי זה מפני שמיעך לה בין דדיה פסלה מן הכהונה [ו]ואמר רבב"ח א"ר יוחנן משום ר' יהודה בר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות [ה]כדי לפוטרן מן המעשר [ז]דאמר רבי ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנאמר [1]בערתי הקדש מן הבית ורבי יוחנן אמר [ו]אפילו חצר קובעת שנאמר [2]ואכלו בשעריך ושבעו: **מתני'** [ח]המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני ובה"א [ז]צריכה הימנו גט שני אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה: **גמ'** [ט]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה

דב"ש

זכות הראויה. משיצאתה מלפני העדים בחזקת מגורשת זכתה לינשא לשני: **איש פלוני כהן.** מעשה בא לפניו שכתב כהן לגרש את אשתו ויצא קול בעיר על כך שכתב לה גט: **מהו.** מי מפקינן לה מיניה משום קלא שלא יאמרו גירשה והחזירה ונמצא כהן מחזיר גרושתו: **תצא.** מפני הקול אבל הדבר צריך בדיקה קודם שתוציאנה ממנו: **דאי מבטלינן קלא.** אם נוכל לשתק בני העיר ולהוציאה מן הקול הזה לא תצא מבעלה: **ובנהרדעא לא מבטלי קלא.** לא היו נוהגין דייני העיר לשתקם מפני החשד שלא יוציאו קול שמחזיקים ידי עוברי עבירה דהכי אמרינן בהמגרש[י] בסוגיא מבטלי קלא בנהרדעא לא מבטלי קלא: **דאי קרו לנתינה כתיבה.** אם רגילין בעיר לקרות לנתינה כתיבה הוי קול שהרי אומרי' שכתב לה והאי כתב נתן הוא דהא קרו לנתינה כתיבה. ואי לא קרו לנתינה כתיבה אין זה קול ולא יחשדוהו בממזיר גרושתו שהרי לא יצא קול שנתן אלא שכתב ופרכינן נהי נמי דקרו לנתינה כתיבה אמאי מפקינן לה בהכי וכי לכתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה ומאן לימא לן דהאי כתב דקא אמרי נתן הוא דלמא כתיבה בעלמא הוא: ומשנינן **אי מיגליא מילתא.** שרגילין בני העיר לקרות לנתינה כתיבה אע"ג דלכתיבה לחודא נמי קרו כתיבה מחמרינן למיחש לקלא ואמרינן כתב ונתן קאמרי ותצא מפני חשד הקול: **כל קלא דבתר נשואין כו'.** אע"פ ששנינו בהמגרש[כ] דחיישינן לקלא דתנן יצא שמה בעיר מקודשת לפלוני מקודשת ואסורה לינשא לאחר עד שיתן לה אותו פלוני גט ה"מ כשיצא הקול קודם שתנשא לאחר אבל יצא לאחר נשואין לא חיישי' ליה וזו נשואה ועומדת לכהן זה הרי ימים ושנים ומפני שיצא עליה קול גירושין נוציאנה מתחתיו הא קלא דבתר נשואין הוא: **מאי תצא נמי תצא משני.** אם מת כהן זה ונשאה כהן אחר תצא שהרי יצא עליה קול גרושה זה כמה שנים. ופרכינן והרי אתה מוציא לעז על בניו של ראשון לומר חללים הם שהרי הוציאוה מן השני שבדקו אחר הדברים ונמצאו אמת: **אתי למימר סמוך למיתה גרשה.** הראשון לפיכך חכמים מוציאים אותה מן השני ולא אתי לאחזוקי קלא קמא בהכי הואיל ומראשון לא אפקוה ואין לעז: **ב"ש.** שהיו מחמירים בקדושת יוחסין שאוסרין אותה לכהונה מפני כתיבת הגט: **שמיעך לה.** ששחק עמה לא חיישינן שמא בא עליה: **דרך טרקסמון.** דרך הכבושה מחוץ ליכנס לפנים. ודומה לי שהוא לשון יוני כמו טרקסין (יומא דף נא:): **כדי לחייבו במעשר.** דקיימא לן אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית. ודעייל ליה דרך שער לאפוקי דרך חצרות ודרך גגות דלא ויליף מואכלו בשעריך[ל] בב"מ בהשוכר (פח.): **מתני' צריכה גט שני.** מפ' בגמ': **לבו גס בה.** פריוו"ץ בלע"ז: **גמ' בשראוה שנבעלה.** ב"ש סברי אדם עושה בעילתו בעילת זנות וכל כמה דלא אמר הריני בועל לשם קדושין לא אמרינן לשם קדושין בעל:

מה

[מ]**לא** כל הימנו לאבד זכותו של שני. ואם תאמר לרב אדא בר אהבה דמוקי לה כשניסת מה שפירש בקונטרס משום חששא דקנוניא מה קנוניא שייך דכיון דניסאת לשני לא מצי להחזירה דתצא מזה ומזה וי"ל דפעמים דאין הבעל שם על לבו שאסור להחזירה ועושה קנוניא: **ובנהרדעא לא מבטלי קלא.** אפילו ע"י עדים והא דאמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף לב.) ובפ' שני דכתובות (דף כו: ושם) גבי מעלין לכהונה על פי עד אחד דמבטלין קלא התם משום דנפסל מתרומה לעולם אבל משום דנאסרה לבעלה משום גרושה אין לבטלו א"נ שאני התם דלתרומה דרבנן אין לחוש אי מבטלי קלא: **דורות אחרונים** ר' דוסא. אע"ג דבאלו נערות (כתובות דף לו:) קאמר ר' יוחנן רבי יהודה ור' דוסא אמרו דבר אחד והכא קאמר ר"י גופיה בא וראה שלא כדורות כו' גם על עצמו היה קורא תגר אי נמי לאו דבר אחד ממש קאמר שלא היה מיקל כמו ר' דוסא ובכמה מקומות אמרינן אמרו דבר אחד אע"פ שאינן שוין: **וכי** מה עשה לה ערבי זה. לרבותא נקט דאפילו ערביים ששטופין בזימה כדאמרינן בפ"ב דקדושין (דף מט:) י' קבין זנות ירדו לעולם ט' נטלו ערביים ואחת לכל העולם אפ"ה ליכא למיחש: **טרקסמון.** לשון שער כמו טרוקו גלי (ברכות דף כח.) ובערוך[נ] פי' טרקסמון מין ירק דבמשניו' חשיב ירק ששמו טרקסמון רוצה לומר דרך שמכניסין ירק שפטור ממעשר ואין נראה דא"כ הל"ל ירק סתם ועוד ל"ע במשניות אם ירק טרקסמון פטור אפילו מדרבנן: **דרך** גגות כדי לפוטרן מן המעשר. היינו דווקא אכילת עראי אבל אכילת קבע אסורה כדאמר רבי אושעיא (פסחים דף ט.) מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואכילת בהמה אכילת עראי הוא כדתנן (פאה פ"א מ"ו) מאכילין לבהמה ולחיה ולעוף עד שיתמרח בכרי: **ורבי** יוחנן אמר אפילו חצר קובעת. וא"ת ור' ינאי היכי פליג עליה והא כמה תנאי אית להו דחצר קובעת כההוא דמייתי בפ' יוצא דופן (נדה מז:) אי זו היא חצר שקובעת למעשר רבי ישמעאל אומר שהכלים נשמרים לתוכה כו' וכן (ביצה לה.) היה אוכל באשכול ונכנס מגינה לחצר ר"א אומר יגמור ור' יהושע אומר לא יגמור וי"ל דרבי ינאי מוקי להו מדרבנן אבל מה"ת צריך שיראה פני הבית אבל אין לתרץ דהא דחצר קובעת היינו דבעינן שיבא דרך חצר לבית אבל חצר לבד אינה קובעת אפי' מדרבנן דהא דהיה אוכל באשכול משמע דחצר קובעת בלא בית וכן בכמה משניו' ועוד הקשה ה"ר אלחנן דההוא בסוף פ' יוצא דופן (נדה דף מז:) מסיים בה הכי ר' יהודה אומר שתי חצרות זו לפני' מזו הפנימי' חייבת והחיצונה פטורה ואי צריך להביא לבית פשיטא דלעולם לא יתחייב עד שיכנס דרך פנימית כי דרך חיצונה לבדה לא יוכל לבא:

בית

מסורת הש"ס

א) [לקמן פט:], ב) שם, ג) יבמות לג. לקמן פח: [פט:], ד) [ריש דמילתא איתא במשנה עדיות פ"ג מ"ו אבל הך דאמר ר' דוסא וכי מה עשה לה ליתא שם ולכך שפיר גרסי' דתניא], ה) כתובות לו: [עדיות פ"ג מ"ו], ו) ברכות לה:, ז) ב"מ שם וב"מ פח:, ח) קדושין סה. עדיות פ"ד מ"ז [תוספתא דעדיות פ"ב ע"ש ובירושלמי פ"ו ע"ש], ט) לעיל עג:, י) [לקמן פט.], כ) לקמן פח:, ל) [דברים כו], מ) שייך לעיל פ:, נ) [ער' טרקסמון].

◆

לעזי רש"י

פריוו"ץ [פריבי"ץ]. מכיר, מורגל.

◆

תוספות רי"ד

לאלתר ואם נשאת זהו לאחר זמן תנן לא כל הימנו מן הראשון לאבד זכותו של שני בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דקתני שני אלא לשמואל מאי שני זכות הראויה לשני שמשיצאת מלפני העדים בחזקת מגורשת זכתה להנשא לשני ומדקמפרשי אמוראי למילתא דרבי אלעזר ש"מ דהלכתא כותיה ומסתמא [הלכתא] כותיה דרב אדא בר אהבה דדיקא מתניתין כותיה ופירוקא דשמואל שינויא היא ואשינויא לא סמכינן: מתני' כתב לגרש את אשתו ונמלך בש"א פסלה מן הכהונה ובה"א אע"פ שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מן הכהונה: שלח ליה רב יוסף בריה דרב מנשיא לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליו קול איש פלוני כהן כתב גט לאשתו והרי היא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו שלח ליה תצא והדבר צריך בדיקה מאי צריך בדיקה אילימא דאי מיגליא מילתא דקרי אינשי מתא לנתינה כתיבה דלמא כתב ונתן קאמרי והאמר רב (שמואל) [אשי] כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה. פי' ואע"ג דאמרינן בפירקין דלקמן דחיישי' לקלא ה"מ קלא דקמי נישואין כדתנן יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת ואסורה לינשא עד שיתן לה אותו פלוני גט אבל לאחר נשואין לא חיישינן הו נשואה ועומדת היא והיכי אמר תצא ומהדר מאי תצא דאמר שמואל משני שאם מת כהן זה ונשאה כהן אחר תצא שהרי יצא עליה קול גרושה זה כמה שנים ופרכינן והרי אתה מוציא לעז על בניו של ראשון שיאמרו חללים הם שהרי הוציאוה מן השני מפני שבדקו אחר הדברים ונמצאו אמת ומהדר כיון דמפקת לה משני ולא מפקת לה מראשון אתו למימר סמוך למיתה גירשה הראשון ולפיכך הוציאוה מן השני ולא אתי לאחזוקי קלא קמא והואיל ולא אפיקנה מראשון: מתני' המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי בש"א אינה צריכה ממנו גט שני ובה"א צריכה ממנו גט שני אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה ממנו גט שני מפני שאין לבו גס בה: גמ' כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: גט קרח הכל משלימים עליו דברי בן ננס ר' עקיבא אומר אין משלימים עליו אלא קרובי' הראויין להעיד במקום אחר: איזהו גט קרח

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה א סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סימן קמג סעיף א וסימן ו סעיף א:

מט ב טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ד:

נ ג מיי' פי"ח שם הלכה כ [ופי"ז מהל' איסורי ביאה הי"ט] סמג שם טוש"ע אה"ע סימן מו סעיף ח וסימן ו סעיף ג:

נא ד מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלכה יט טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ג:

ה [מיי' פ"ג מהל' מעשר ה"ד ופ"ד שם ה"א פרש"ע יו"ד סי' שלא סעיף פג]:

נב ו מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה ג ופ"ד הלכה ז סמג עשין קלה טוש"ע יו"ד סימן שלא סעיף פג:

נג ז מיי' פי"י מהלכות גירושין הלכה יח סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סימן קמט סע"א:

◆

תורה אור השלם

1. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֺתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי:
דברים כו יג

2. כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת כָּל מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ:
דברים כו יב

◆

מוסף רש"י

כל קלא דבתר נישואין. כל קול שיצא על האשה משנישאת ולא יצא עליה קול קודם נשואין, לא חיישינן ליה. כגון אם נישאת לכהן ויצא עליה קול שהיתה זונה או גרושה לא מפקינן לה מיניה אלא בעדות ברורה וזו נשואה ועומדת היא (לקמן פט. וכעי"ז יבמות צב.) או: ניסת היום ולמחר יצא קול שהיום היא נתקדשה לאחר קודם נישואין, לא חיישינן ליה לאוסרה על בעלה ולא להצריכה גט מבעל הקול, שאם אתה מצריכה גט נמצאת אוסרה על זה דמחזקת לקלא ותמצא זה בועל אשת איש וקיימא לן כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל (לקמן פט:). **שבויה.** בת כהן, אוכלת בתרומה. ולא מחזקינן לה בחזקת בעולה לפסול לה המחללה בביאתו (כתובות לו:). **מפני שמיעך לה.** כלומר אין נוהגין בהן הפקר לאונסן בבעילה אלא לשחק עמהן. רבנן פליגי אדרבי דוסא ואמרו יש שבויה אוכלת ויש שאינה אוכלת, כיצד האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני אוכלת ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני אינה אוכלת, כמס' עדיות (שם). **דרך טרקסמון.** דרך שערי החצר והבית (ברכות לה:). **אין הטבל.** אפילו מירחו בכרי בשדה (ב"מ פח.) **מתחייב** במעשר. מן התורה, אבל אכילת קבע אסור לאכול מדרבנן (ברכות לה:). **עד שיראה פני הבית.** פתח כניסה ויציאה (שם) שיכנס לבית דרך הפתח שהוא פני הבית ולא דרך גגות וקרפיפות (ב"מ פח.). **שנאמר ואכלו בשעריך.** ונתת ללוי וגו' משמע שנכנס לשעריך (שם). **ולנה עמו בפונדקי.** אפילו לאחר זמן (קדושין סה.). **מחלוקת.** ב"ש וכ"ה כמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי, דמצרכי לה ב"ה גט שני, **בשראוה שנבעלה.** אבל לא ראוה לא חיישינן (לעיל עג.).